

100 let
Pěveckého sdružení pražských učitelek
1912–2012

Cis. král. místodržitelství v království Českém.

Čís. *44448*
Mo. 69. 703

V Praze, dne *17 prosince* 191*2*

Sloni
Mari Novotný, odborní učitelce

v *Praze III-92*

C. k. místodržitelství nespovídá v základě zákona ze dne 13. listopadu 1867,
č. 134 ř. z., o právu společným, vytvoření se spolků s názvem:

Společnost učitelů pražských učitelů

se sídlem v *Praze*

dle obsahu stanov dne *29 listopadu* 191*2* c. k. místodržitelství došlých.

Dle těchto stanov jest spolek spolkem nepolitickým a nemá politické
činnosti ani vyvíjeti aniž se jí účastniti.

Jeden stejnopis stanov se vrací.

O potvrzení právního trvání podle § 9. uvedeného zákona může spolek
požádati, předloží příkaz o tom, že se *ustavil*, a připoje jeden *úplný, vše-*
likých oprav prostý stejnopis stanov, jehož první arch budiž opatřen kolmem
dvukorunovým, každý následující pak kolmem jednokorunovým.

Spolek jest povinen oznámiti své ustavení c. k. *obecnímu hejmanství*
v *Praze* a předložiti témuž
úřadu každoročně během měsíce ledna výkaz dle příloženého vzorce.

Pokud jest v příčině výkonu jednotlivých odvětví stanovení předepsané
činnosti spolkové ve zvláštních zákonech a nařízeních předepsáno, aby některé
podmínky byly splněny, neb úřední povolení bylo vyžádáno, bude spolek povinen
dříve podmínky tyto splniti, pokud se týče zmíněného povolení si vymoci; podotýká
se výslovně, že spolek dříve, než tyto podmínky splní neb tohoto povolení dosáhne,
dotyčné činnosti spolkové rozvíjeti nesmí.

Vůbec jest vyloučeno, aby spolek vyvíjoval nějakou činnost, která jest mimo
obor působnosti stanovení předepsané.

Z výnosu tohoto lze se odvolati k c. k. ministeriu vnitra, kteréhož odvolání
by se však musilo podati do 4 neděl u c. k. místodržitelství v Praze.

Zlata příloha se vrací

Za c. k. místodržitele:

Fischer

Zakládací listina PSPU

Založení sboru a počátky jeho působení

Jednoho jarního dne roku 1912 se schází v Ženském klubu na pražské Jungmannově třídě skupina několika žen se zájmem o sborový zpěv. Jedná se o 20 pražských učitelek, které takto reagují na výzvu jedné z členek zmiňovaného klubu. Netrvá dlouho a stávají se jádrem založeného uměleckého tělesa, které je prvním ženským učitelským sborem v českých zemích – Pěveckého sdružení pražských učitelek (PSPU). 17. prosince 1912 je c. k. místodržitelstvím v Praze existence souboru oficiálně povolena.

PSPU nebylo ovšem v žádném případě prvním ryze ženským sborem. V druhé polovině 19. století vznikají ženské soubory v různých městech Království českého i zemích sousedních. Svůj ženský odbor má i slavný pražský mužský sbor Hlahol. Ve výše uvedeném Ženském klubu na Jungmannově třídě pracuje na počátku století Pěvecká sekce Spolku českých učitelek v Praze, kterou diriguje Františka Plamínková a později Terezie Poláková, obě aktivistky ženského emancipačního hnutí. Poté, co je založeno v roce 1908 Pěvecké sdružení pražských učitelů, vznikají snahy založit i obdobný samostatný ženský sbor, jež jsou nakonec naplněny vznikem PSPU. Není náhodou, že jeho zakladatelem byl František Spilka, sbormistr zmiňovaného Pěveckého sdružení pražských učitelů. Prvním dirigentem se pak stal jeho žák Metod Doležil.

František Spilka

František Spilka

František Spilka se narodil 13. listopadu 1877 v jihočeské Štětkni. Po studiích na reálce v Písku odchází do Prahy na konzervatoř, kde mimo jiné studuje skladbu u Antonína Dvořáka. V době, kdy zakládá PSPU, je již sám pedagogem pražské konzervatoře, kde působí po dlouhá desetiletí i ve vedoucích funkcích. Kromě PSPU a Pěveckého sdružení pražských učitelů také iniciuje ještě před jejich vznikem založení pěveckého spolku Škroup (1904). Od roku 1927 je sbormistrem Pražského pěveckého sboru Smetana, s kterým ve 20. a 30. letech absolvuje řadu zájezdů do zahraničí. Vedle dirigentské činnosti též skládá a publikuje teoretické statě a učebnice. Zemřel v Praze 20. října 1960.

V roce 1912 měl sbor 27 členek, o rok později již 43 zpěvaček. První koncert PSPU se konal v Praze 18. dubna 1914. Ve stejném roce soubor vstupuje do Svazu pěvectva Velké Prahy. Již zmiňované první vystoupení ukázalo na období pilného zkoušení od založení sboru, které ovlivnilo, zejména díky sbormistrovi Doležilovi, již na počátku vysokou uměleckou úroveň Sdružení. Bohužel za několik měsíců vypukl válečný konflikt, jenž ovlivnil i nově se rozvíjející sbor. Po celou dobu první světové války PSPU neuspořádalo ani jeden koncert. Navíc vojenskou uniformu musel obléknout i sbormistr Doležil. Ten se však po čtyřech letech válečného běsnění nakonec šťastně vrátil, opět stanul v čele Sdružení a započal jeho novou, republikánskou éru.

PSPU se sbormistrem Pavlem Dědečkem, 1925

Metod Doležil

Metod Doležil se narodil 15. října 1885 v Kunčicích pod Ondřejníkem (tehdy Velké Kunčice) do rodiny řídícího učitele. Po studiích na učitelském ústavu pracoval jako pedagog, než zahájil systematická studia hudby: studoval varhany a na pražské konzervatoři skladbu u Vítězslava Nováka. Po návratu z první světové války pracoval od roku 1919 sám jako pedagog na této škole. Vedle toho též vyučoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a v závěru své pedagogické činnosti i na Akademii múzických umění. Po ukončení činnosti v PSPU v roce 1923 pak dirigoval až do roku 1958 Pěvecké sdružení pražských učitelů. U příležitosti jeho 60. narozenin otiskla na podzim 1945 o jeho osobnosti články řada československých deníků. Například *Právo lidu*, které ho charakterizovalo následovně: „Doležil je dirigent úsporného gesta, prostého vší okázalosti: jeho pozornost je vždy cele obrácena na niterný obsah skladby, již jeho sbor přednáší. (...) Na konservatoři vchoval Kubelíka, Kašlíka, Klímu, Bubeníčka, Kabeláče, Išu Krejčího, Ježka a Smetáčka a rozpoznal rozhodný dirigentský talent Raf. [aela] Kubelíka.“ Doležil zemřel 10. října 1971 v Praze.

Sbormistři spjatí s historií PSPU od roku 1912, stojící zleva A. Bednář, P. Dědeček, M. Vymetal, sedící zleva F. Spilka, M. Doležil, 1942

20. léta: Františka Plamínková a vystupování v rozhlase

Po zakladatelské práci vystřídal Metoda Doležila dirigent Antonín Bednář (1923–1924) a po něm Pavel Dědeček (1924–1928). V té době se PSPU stává součástí POČ (Pěvecké obce československé). V březnu roku 1925 má soubor i prvé z řady vystoupení v Československém rozhlase, jež se v následujících letech stávají pravidelnými. Čestnou předsedkyní PSPU je v této době již dříve zmiňovaná Františka Plamínková.

Františka Plamínková

Františka Plamínková

Františka Plamínková se narodila v Praze 5. února 1875. Po studii na učitelském ústavu působila jako kantorka na několika místech v jižních Čechách, než získala místo v Praze. Plamínková byla velice aktivní na poli ženského emancipačního hnutí. Spoluzakládala Ženský klub, který byl důležitý i pro vznik PSPU, angažovala se v aktivitách snažících se o zrušení celibátu učitelek či zavedení volebního práva pro ženy, zastupovala české ženské emancipační hnutí i na mezinárodním poli. Po vzniku republiky vstoupila do Československé strany socialistické (ta v roce 1926 přijala název Československá strana národně socialistická). Čle-

nem této strany byl i Edvard Beneš a stejně jako on, i Plamínková patřila mezi přátele rodiny Tomáše Garrigua Masaryka. Od poloviny 20. let až do vzniku Protektorátu Čechy a Morava byla za tuto stranu senátorkou v československém parlamentě. Po okupaci českých zemí nacistickým Německem byla sledována gestapem. Poprvé byla zatčena během preventivní zatýkácí akce 1. září 1939 (v den vypuknutí 2. světové války), ovšem po několika týdnech byla nakonec propuštěna. Podruhé pak byla zatčena v době po atentátu na Heydricha a 30. června 1942 popravena v Kobyliších.

Éra rozletu a zahraničních úspěchů

V roce 1928 se sbormistrování ujímá Metod Vymetal, jehož působení v čele souboru je spojeno s největšími meziválečnými úspěchy PSPU doma i v zahraničí. Sdružení koncertuje v Rakousku (jeho první zahraniční koncert se koná v roce 1928 ve Vídni), Polsku, Francii, Nizozemí, Rumunsku, Jugoslávii, Bulharsku. Na jeho repertoáru jsou díla domácích i světových hudebních velikánů nejen současných, ale i renesančních, barokních i jiných (Beethoven, Mahler, Bach, Mozart, Dvořák, Suk, Novák, Palestrina, Carissimi, Monteverdi, Schubert, Brahms, Schmitt, Rimskij-Korsakov, Milojevič apod.). Vedle toho sbor neopomíná ani lidové písně.

Za Vymetalovy éry začíná sbor sbírat i první mezinárodní ocenění: v roce 1932 získává 1. cenu na Mezinárodních pěveckých závodech v Amsterdamu, o rok později Velkou cenu na světové výstavě v Paříži a 1. cenu na mezinárodních národopisných slavnostech v jihofrancouzském Mentonu v roce 1938. Stejně jako během návštěvy Paříže v roce 1930, tak i během pařížského zájezdu v roce 1937 je sbor přijat velvyslancem Československé republiky ve Francii Štefanem Osuským. Nesetkává se ovšem pouze s ním, ale i s jeho chotí Pavlou, rozenou Vachkovou, bývalou operní pěvkyní a sólistkou Národního divadla. Na počátku 30. let též vzrůstá počet členek sboru na 45 a v jejich polovině až na 62 zpěvaček. PSPU udržuje umělecké styky s mnoha významnými skladateli (za všechny jmenujme Bohuslava Martinů, jenž věnuje prvé své skladby určené pro ženské sbory právě PSPU) a sbory po celém světě (Jugoslávie, Dánsko, USA, Rakousko, Finsko, Rumunsko, Švédsko, Norsko, Bulharsko). Během turné a účasti na soutěžích vystupuje PSPU v zahraničních rozhlasových stanicích (ve Francii, Nizozemí, Bulharsku) a natáčí pro zahraniční film. Sbor se však neorientuje pouze na dospělé publikum, ale také na dětského posluchače pořádáním výchovných koncertů s rozбором skladeb a výkladem. Soubor příležitostně koncertuje i s jinými sbory a též s Českou filharmonií.

První cena (Grand Prix), Paříž 1937

Činnost za druhé světové války

Slibně se rozvíjející činnost souboru však zastavila okupace Čech a Moravy nacistickým Německem, vznik Protektorátu a vypuknutí druhé světové války. Rok 1942 je rokem 30. výročí založení sboru. Oslaveno má být sérií jubilejních koncertů, které mají probíhat v průběhu celého roku. První se koná v březnu, ovšem cyklus je přerušen vyhlášením civilního výjimečného stavu a stanného práva po atentátu na Heydricha v květnu 1942. V jeho důsledku musí načas PSPU zastavit svou koncertní činnost. Ale není to poslední zásah do protektorátní existence sboru. V červnu 1943 je zatčen gestapem dirigent Metod Vymetal, a to týden po slavnostním večeru ve Sladkovského sále Obecního domu, uspořádaném 22. června mimo jiné i na jeho počest. V důsledku této ztráty se sboru nouzově ujímá jeho vůbec první dirigent Metod Doležil.

Metod Vymetal však nebyl jediným zatčeným a jedinou obětí z řad PSPU, kterou si vyžádala okupace. Život v nacistickém žaláři se též skončil mladičké člence sboru R. Hroudové a zatčeny jsou i další členky sboru.

PSPU nebyla zastavena činnost, nicméně těžká doba si bohužel vyžádala i účastenství na propagandistickém snažení českých kolaborantských kruhů ve službách okupantů. Například v květnu 1944 proběhla manifestace na pražském Slavíně k počtě Bedřicha Smetany u příležitosti 60. výročí jeho úmrtí, již svým vystoupením PSPU uzavřelo společně s Pěveckým sdružením pražských učitelů. Shromáždění by to bylo zajisté nevinné, kdyby jej propagandisticky neuchopilo Kuratorium pro výchovu mládeže, jehož generální referent František Teuner u skladatelova hrobu hlásal, že „životní optimismus a bujarý a jiskřivý tón, který zaznívá z Mistrových skladeb je dnešní mládeži mocnou vzpruhou v jejím tvůrčím úsilí sloužit národu i evropské budoucnosti“, myšleno samozřejmě nacionálně socialistické. Dva výše uvedené soubory ovšem nebyly jediné, které se manifestace aktivně účastnily. Podle soudobého tisku na slavnosti vystoupilo na 400 pěvců.

Metod Vymetal

Metod Vymetal se narodil 5. srpna 1895 ve Slaném jako syn hudebního skladatele Ladislava Aloise Vymetala. Absolvoval reálnou školu, z níž pak pokračoval ve studiu na pražském technickém učení, kde dosáhl inženýrského titulu. Vedle toho se však plně věnoval i hudbě a navštěvoval pražskou konzervatoř. Byl žákem Václava Talicha. Hudební vzdělání si rozšířil i studiem v Paříži. Věnoval se sborovému zpěvu jako zpěvák i dirigent, byl zván k řízení orchestrů doma i v zahraničí. Do svého zatčení dirigoval více než 400 koncertů a nacvičil necelých 300 nových sborů. Byl držitelem rytířského řádu bulharského, lotyšského a rumunského, čestného diplomu mezinárodní výstavy v Paříži a čestného pěveckého odznaku Pěvecké obce československé (POČ). Po zatčení gestapem 29. června 1943 byl umístěn ve věznici na Pančráci, odkud byl 1. října 1943 přemístěn do terezínské Malé pevnosti, aby byl o 14 dní později deportován do věznice v Budyšině. Zahynul v závěru války ve věznici v Drážďanech během velkého náletu angloamerického letectva na toto město v únoru 1945.

Metod Vymetal, sbormistr
PSPU v letech 1928–1943

V roce 1947 byla u příležitosti konání vzpomínkového večera na Metoda Vymetala vydána publikace, ve které byla jeho osobnost charakterizována takto: „Neutuchající zájem o vše pozoruhodné kolem sebe, nadmíra nápadů a horečný chvat při jich zpracování, někdy až explosivní nadšení, naproti tomu pak osobní srdečnost a dobrota byly podstatné znaky Vymetalovy osobnosti. Jeho temperament nesnášel akademického „pitvání“ skladby, jeho podání neseno bylo živým spádem a vzruchem, jemuž podléhal zvláště ve sborech vlasteneckých, živě rytmických. Miloval národní píseň jako ryzí projev duše národa. Vzpomeňme jeho oblíbené písně „Zelení hájové...“ tak symbolicky zasunuté na závěr koncertu, pořádaného právě v den záběru Chodska (pozn.: po Mnichovské dohodě v roce 1938), po níž naplněná Smetanova síň (pozn.: v Obecním domě v Praze) zůstala úplně tichá. (...) Dirigent Vymetal byl nadšený rusofil a nikdy se tím netajil. Toto zaměření bylo jemu, a tím i sboru vytknuto během okupace veřejně v tisku. Byly proto podstatné obavy, že nic nezůstane utajeno slídivému gestapu, které v řadách české inteligence jistě sleduje i jeho.“

Poválečná léta

Se zánikem Protektorátu PSPU již v červnu 1945 vystupuje v Československém rozhlasu s programem oslavujícím nově nabytou svobodu a v prosinci koncertuje společně s Českou filharmonií a Pěveckým sdružením pražských učitelů (obě tato sdružení současně v této době umělecky vede Metod Doležil), a to v rámci oslav 75. narozenin skladatele Vítězslava Nováka. Spojená výše uvedená tělesa pod taktovkou Rafaela Kubelíka přednesla na koncertě v Národním divadle hlavně Novákovu třívětou Májovou symfonii (autorem dedikovanou J. V. Stalinovi). Vystoupení byl přítomen i prezident Edvard Beneš s manželkou Hanou, premiér Zdeněk Fierlinger, ministr obrany Ludvík Svoboda a další představitelé vlády i kulturního života.

Koncert k 50. výročí založení PSPU, Rudolfinum (v té době Dům umělců), 1962

Po válce se v čele Sdružení střídají dirigenti Bedřich Havlík (1946–1948), Jan Kasal (1948–1949), Blažena Kadlasová (1949), Jaroslav Kofroň (1949–1950), Jaromír Karel Fürst (1950–1954), Rudolf Fikerle (1954). Střídání sbormistrů znamenalo pro soubor určitou krizi, jež se projevila v poklesu umělecké úrovně. Změnu též samozřejmě znamenal rok 1948. Jak vyplývá z dochovaných zápisů o schůzích sboru z konce 40. let, dirigent Havlík nebyl oblíbený na vyšších místech a PSPU se nakonec nevyhnuly ani vnitřní spory politického rázu, kdy některé členky, činné v akčních výborech Pěvecké obce československé a samotného PSPU, vytýkaly jeho nástupci Janu Kasalovi, že nemá kladný vztah k písni práce a ve výběru repertoáru neprojevil „smysl pro dobu“.

Po tragické smrti Jana Masaryka zajíždí sbor soukromě do Lán, kde den po jeho pohřbu zpívá u jeho hrobu. Postoj vedení sboru k převzetí moci komunisty není však dle dochovaných dokumentů zcela jednoznačný. Je ov-

šem jisté, že monopol moci KSČ soubor omezil v rozvoji, který by pro něj byl přirozený v případě existence demokratické společnosti. Například tím, že po dlouhá léta není podniknuta ani jedna zahraniční cesta; vždyť výjezdy za hranice v době první československé republiky patřily ke koloritu uměleckého života Sdružení. Soubor je též nově podřízen Svazu zaměstnanců školství a kultury při ROH (Revolučním odborovém hnutí). Ideologicky se musí soubor srovnat s trendy doby, což nakonec přináší i udělení Řádu práce 1. stupně v roce 1962 u příležitosti 50. výročí existence sboru. V té době již má soubor okolo 80 členek, neboť na konci padesátých let dochází k jeho rozšíření skoro o polovinu. V roce 1965 byla též PSPU udělena Cena hlavního města Prahy.

60. a 70. léta: nový vzestup

Od roku 1938 nebylo PSPU po dlouhá léta na žádném zahraničním zájezdu. Za hranice vyjíždí až po dlouhých 20 letech, ovšem pouze do spřátelené ciziny – Polska (1958), Maďarska, Rumunska, Bulharska (1960), Německé demokratické republiky (1961). S určitým společenským uvolněním po trudných padesátých letech ovšem přicházejí i výjezdy za „Železnou oponu“. Poprvé se tak stalo v roce 1963, kdy je soubor jako reprezentant socialistického Československa vyslán do Rakouska. V roce 1964 získává PSPU dokonce 1. cenu na Mezinárodní soutěži sborového zpěvu ve švýcarském Montreaux a v roce 1967 i 1. cenu v Mezinárodní soutěži sborového zpěvu v Haag – Scheveningenu v Nizozemí. Z dalších výjezdů na „Západ“ v průběhu šedesátých let uvedme cesty do Norska, Švédska, Dánska, Francie. Kromě toho však Sdružení samozřejmě koncertuje i v zemích Východního bloku. Tyto cesty byly pro členky sboru jistě zajímavé nejen po stránce umělecké, o čemž svědčí i dochované zápisky. Jako například z norského turné v roce 1966, kam soubor cestoval přes Švédsko: „Göteborg – první dojem mocný – moře aut. Očekává nás p. dr. Siegel, tajemník Svazu přátel Smetanova muzea. Je chudák nervózní z tolika žen. Všecko dobře zařídil a staral se o nás pečlivě. Provázel nás po celý den a překládal všecky oslavné řeči. Jedeme autokary do města. Cestou si samozřejmě všecko prohlížíme, krásné domy, široké ulice, pěkné obchody (...).“

V prosinci 1967 oslavilo PSPU 55. výročí svého založení koncertem v pražském Domě umělců. V té době je již 13 let jeho sbormistrem Rudolf Zeman.

Rudolf Zeman, sbormistr
v letech 1954–1972

Rudolf Zeman

Rudolf Zeman se narodil 22. června 1920 v Záchlumí na Žambersku. Po absolvování učitelského ústavu v Hradci Králové odešel studovat sborový zpěv a klavír na pražskou konzervatoř. V letech 1943–1945 se podílel na činnosti Kühnova dětského sboru, po válce pak Dětského sboru Československého rozhlasu. Po ukončení konzervatoře pokračuje ve studiích na Akademii múzických umění. Po jejím absolvování učil na gymnáziu a korepetoval v opeře Národního divadla. Sbormistrem PSPU se stává v roce 1954 a je jím až do roku 1972. V roce 1975 se stal spoluzakladatelem Foersterova komorního pěveckého sdružení, jehož byl sbormistrem a získal s ním řadu ocenění. Sám pak byl v roce 1994 oceněn prestižní sbormistrovskou cenou Ferdinanda Vacha. Zemřel o rok později, 7. června 1995.

70. léta a normalizace

Doba normalizace v 70. letech přináší opět ochlazení a určitou změnu v oblasti koncertování v zahraničí. PSPU sice nebylo nuceno zastavit tuto svoji činnost, ovšem s jednou výjimkou (Francie, 1974) jsou zájezdy pořádány pouze do zemí socialistické ciziny. V letech 1972–1981 uspořádalo PSPU celkem 79 vystoupení a 67 příležitostných akcí. Soubor však začíná prožívat určitou krizi, která tkví v problému popsáném v jedné ze zpráv výboru PSPU (z 8. 4. 1976): „V současné době není zájem o členství v PSPU. Mladé učitelky, které dobře zpívají, jdou do souborů, kde jim to přináší finanční efekt nebo raději pracují ve funkcích polit.[ických] nebo odborářských, což jim přinese kladné hodnocení vedení školy a tím i větší odměny. Na školách se členství v PSPU kladně nehodnotí, na některých školách je dokonce na závalu. Musíme si proto vážit každé členky – učitelky, která přináší Sdružení nejen oběti osobní, ale i finanční. (...) A nakonec důležité upozornění. Podle stavu členek v prosinci 1975 je ve Sdružení 28 % neučitelek. Máme-li zachovat tradici, a to je naše povinnost, nesmíme připustit, aby se tento počet zvyšoval.“

Avšak tuto personální krizi se podle o několik let mladší zprávy sborníka z 4. června 1982 podařilo překonat. Ta však není zajímavá pouze tímto sdělením, ale i všeobecně požadovanou angažovanou argumentací, která je odrazem ducha doby: „PSPU si uvědomuje, že jeho existence a možnosti jeho činnosti úzce souvisí s péčí, kterou naše socialistická společnost věnuje zájmové umělecké činnosti. Proto se pravidelně a aktivně zapojuje do všech kulturně politických akcí k významným politickým a kulturním událostem naší společnosti. Při všech svých vystoupeních a zejména pak při vystoupeních v zahraničí PSPU vždy dbá nejen o jejich náležitou uměleckou úroveň a o propagaci naší hudby, ale především o úroveň uvědomělého vystupování svých členek – občanů socialistického Československa. Pozitivní výsledky úsilí PSPU o vysokou uměleckou úroveň všech vystoupení, o jejich přínosnou dramaturgii, o dobrou propagaci a reprezentaci československého socialistického umění se setkávají s kladnými ohlasy veřejnosti i s příznivým hodnocením odborníků.“

80. léta

Po několikaleté pauze se opět začíná blýskat na časy pro členky sboru z hlediška zahraničních cest atraktivnější. V první polovině 80. let se vedení PSPU snaží navázat družební styk a zorganizovat reciproční zájezd s některým z francouzských souborů. Úsilí bylo nakonec úspěšné a na přelomu let 1983 a 1984 přijel do Československa „La Chorale Mixte de l'École Normale Mixte“ z Poitiers. V létě pak PSPU cestuje do Francie. O dva roky později (1986) je uskutečněn zájezd do Řecka, v roce 1987 do Norska, kde sbor natáčí pro tamní televizi a v roce 1989 do Švýcarska, kde zaznamenává svůj největší zahraniční úspěch za poslední dvacetiletí – 1. cenu na festivalu v Montreaux, samozřejmě i zásluhou tehdejšího sbormistra Jiřího Vyskočila. PSPU v této době organizačně spadá pod Městský výbor odborového svazu zaměstnanců školství a vědy hl. m. Prahy.

*Jiří Vyskočil, sbormistr v letech
1972–1993*

Jiří Vyskočil

Jiří Vyskočil se narodil 15. května 1928 v Praze. Na Karlově univerzitě vystudoval hudební vědu a současně také hru na varhany, hudební kompozici a dirigování. Již za studii byl dirigentem univerzitního souboru a byl i sbormistrem armádního pěveckého uskupení v Hranicích během své vojenské služby. Jako varhaník koncertoval v Praze, Paříži a v Poitiers. Dirigoval sbor při chrámu sv. Markéty v Praze na Břevnově. Pracoval též pro Československý rozhlas v útvaru programových dokumentačních a archivních fondů. Vedle umělecké činnosti se věnoval též sepisování teoretických prací. PSPU řídil od roku 1972. Zemřel 2. února 1993.

Koncert v Divadle Jaroslava Průchy, Kladno, 1983

Ráno 17. listopadu 1989 cestuje sbor na třídenní zájezd do Německé demokratické republiky. V kronice Sdružení je tento zájezd popsán takto: „Přes Horu sv. Šebestiána s hladkým odbavením pokračujeme přes Lipsko (máme možnost vidět na nádraží jízdní řády vlaků do NSR a před bankami obrovské fronty na výměnu západních marek, protože byl uvolněn styk mezi NDR – NSR) a Magdeburg do Salzwedelu. V kulturním domě si nás členové sboru (pozn.: partnerského) rozebrali do rodin, kde po večeři se dovídáme z rozhlasu i TV o demonstracích v Praze, kdy pokojný průvod studentů byl surově napaden „červenými barety“ (...). 18. listopadu: (...) Po obědě v rodinách máme zkoušku v aule velmi staré školy, kde je výborná akustika. Hlavní zájem patří zprávám z domova i poměrům v NDR, které se značně uvolňují. Večerní koncert je dobře navštíven a nám se krásně zpívá.“ Na 4. prosince je naplánován vánoční koncert v Zrcadlové síni Klementina, který se však kvůli jejímu využití stávkujícími studenty a kvůli revolučnímu dění nakonec nekoná.

Činnost sboru po roce 1989

Události přelomu let 1989 a 1990 sboru přinášejí nové možnosti. Směrování souboru přestává být závislé na politické vůli reprezentantů jedné strany, ale pouze na jeho schopnostech a snažení. Již první měsíce po sametové revoluci přinášejí Sdružení navázání nových zahraničních styků. Například v červnu 1990 PSPU vystupuje na společném koncertu v Chrámu Panny Marie před Týnem se sborem Allena Hancocka ze Santa Maria v Kalifornii. O rok později vyjíždí poprvé od roku 1938 zase svobodně na koncertní turné do zahraničí – Francie a Španělska bez „dohlížejících“ osob, které musely být na každém ze zájezdů do ciziny dříve přítomny. Ovšem v roce 1993 umírá sbormistr Vyskočil. Na jeho místo přichází jeho kolega z rozhlasu Ivan Zelenka.

*Ivan Zelenka, dirigent
PSPU od roku 1993*

Ivan Zelenka

Ivan Zelenka se narodil 7. března 1941 v Praze. Po studiích na pražské konzervatoři, kde absolvoval obory hra na pozoun a bicí nástroje a dále skladbu u Jana Truhláře a později Jana Rychlíka, hrál v řadě orchestrů (např. Orchestr Karla Vlacha, Orchestr Československé televize). Na začátku 90. let 20. století nastoupil do hudebního oddělení Českého rozhlasu a též působil na Konzervatoři Jaroslava Ježka. Těžiště jeho skladatelské práce je ve vážné hudbě. Sbormistrem PSPU je od roku 1993 dodnes.

Nová doba však přináší i nejistoty, způsobené finančními i organizačními problémy sboru. Zejména otázku, zda bude mít sbor v dlouhodobém časovém horizontu zkušební prostor, si musí jeho vedení na začátku 90. let často klást. Naštěstí se však výše uvedené problémy vždy podařilo překonat.

V životě sboru se v letech 1992–2012 střídá pilné zkoušení s koncertováním doma, účastí na festivalech a soutěžích (Pražské jaro, Mezinárodní festival a soutěž pěveckých sborů Bedřicha Smetany v Litomyšli, Mezinárodní festival Bohuslava Martinů v Hradci Králové a Pardubicích, Mezinárodní sborový festival hudebního romantismu ve Vlachově Březí, Mezinárodní festival lidových písní v Praze, Foersterovy Osenice), zájezdy za hranice (Německo,

Velká Británie, Francie, Nizozemí), hostováním zahraničních uskupení (německých sborů z Wolfsburgu, Schweigu, Salzwedelu, Holtorfu, britského Kent Chamber Choir, holandského Vrouwenkoor Capriccio z Meppelu, francouzského La Chorale Contrepoint de Saumur), natáčením v rozhlase i s příjemnými letními soustředěními na českém venkově (Dobronice, Dolní Podkozí, Chocerady, Lysá nad Labem, Zlenice). V časově náročném uměleckém koloběhu se přirozeně vždy vymykají jubilejní roky, kdy Sdružení slaví pětiková či kulatá výročí. 85. výročí založení oslavilo PSPU nejen sérií koncertů, ale též natočením CD s názvem Cantate Domino se skladbami současnými i komponovanými v průběhu posledních čtyř staletí. Autorsky byl na něm zastoupen i sbormistr Ivan Zelenka. Hlavní slavnostní koncert se pak konal 6. prosince 1997 v pražském sále Zpěváckého spolku Hlahol. 90. výročí bylo oslaveno koncertem konaným 25. listopadu 2002 v sále modlitebny Církve adventistů sedmého dne v pražské Londýnské ulici. V kronice PSPU je popsán jako slavnostní večer, na jehož „programu byly skladby věnované PSPU dříve, dále skladby věnované současnými autory k letošnímu výročí. Celým večerem provázel Alfréd Strejček. Dokázal navodit sváteční atmosféru. K té samozřejmě přispěli i posluchači. Blahopřát přišli někteří autoři nám věnovaných skladeb, bývalé členky PSPU, zpěváci jiných sborů a také naši rodinní příslušníci. Koncert se velice vydařil a byl zakončen posezením se všemi našimi hosty.“ 95. výročí pak bylo oslaveno koncertem 5. listopadu 2007 v pražském Michnově paláci.

Současnost

Píše se rok 2012 a PSPU, dnes nejstarší bez přerušení působící ženské pěvecké těleso v českých zemích, slaví první výročí své existence vyjádřené trojmístnou cifrou. Sbor prožil století, které určitě nebylo jednoduché ani pro něj, ani pro jeho členky a sbormistry, ani pro mnoho z jeho posluchačů a příznivců. Prošel si úspěchy i krizemi, vzestupy i kotrmelci, mnohdy způsobenými politickými a společenskými souvislostmi. Co mu popřát do dalších sta let jeho života? Stejně bohatou historii, jako byla ta do roku 2012, ovšem pokud možno svobodnou a bez lidských tragédií.

Seznam členek PSPU v roce 2012

Soprán 1:

Durdilová Iva
Frišová Kamila
Jackaničová Jana
Jedlanová Hana
Lehovcová Alena
Štefanová Jana
Vávrová Kateřina
Vincencová Olga

Alt 1:

Dudová Iva
Hromadová Magdaléna
Jelínková Ladislava
Kuželová Magdaléna
Lacinová Miloslava
Loužecká Monika
Raková Milena
Servitová Veronika

Soprán 2:

Huntová Hana
Petrová Krystyna
Johnson Marie
Kožáčová Olga
Minárová Bohunka
Procházková Libuše
Reifová Hana
Singerová Andrea
Volfová Lenka

Alt 2:

Hlaváčková Eva
Hrabánková Olga
Kašáková Eva
Kopáčová Olga
Lerchová Jelena
Riedlová Helena
Štechrová Věra

PSPU v roce 2012

Účast a ocenění na soutěžích a festivalech:

- 1932 – Mezinárodní pěvecké závody v Amsterdamu, Holandsko – 1. cena
- 1937 – Grand Prix ve sborovém zpěvu na Světové výstavě v Paříži – 1. cena
- 1938 – Mezinárodní folkloristické závody v Mentonu, Francie – 1. cena
- 1964 – Mezinárodní soutěž sborového zpěvu v Montreux ve Švýcarsku – 1. cena
- 1967 – Mezinárodní soutěž v Haagu-Scheveningen, Holandsko – 1. cena
- 1986 – Pěvecký festival v Atalantě, Řecko – čestný diplom
- 1989 – Pěvecký festival v Montreaux, Švýcarsko – 1. cena
- 2002 – Soutěž v interpretaci lidových písní – stříbrné pásmo
- 2003 – Mezinárodní festival hudebního romantismu ve Vlachově Březí – zvláštní cena poroty
- 2008 – Festival de Choeurs v Saumur, Francie
- 2008 – Praga Cantat – stříbrné pásmo (B – ženské sbory)
- 2009 – Canti Veris Praga – stříbrné pásmo

Premiéry v posledním období:

- Ivan Zelenka: Uležené žele (2006)
- Ivan Zelenka: Malá vánoční hudba (2006)
- Dušan Machovec: Adventní a vánoční písně (ar. Ivan Zelenka) (2006)
- Milena Raková: Tři koledy (2006)
- Vadim Petrov: Obrázky staré Rusi (2007)
- Vadim Petrov: Ó radost má (2007)
- Vadim Petrov: Krkonošská pohádka (2007)
- Vadim Petrov: Docela obyčejná písnička (2007)
- Milena Raková: Tři písně (2007)
- Jiří Teml: Gloria (2007)
- Jan Dřízal: Sanctus (2007)
- Milan Dvořák: Ave Maria (2007)
- Jan Dřízal: Agnus Dei (2008)
- Ivan Zelenka: Cantate Domino (2011)
- Vadim Petrov: Varjag (2012)

Fotogalerie

PSPU v krojích, 1930

Valná hromada k 30. výročí založení PSPU, třetí zprava Františka Plamínková, po její pravici sbormistr Metod Vymetal

PSPU na Mezinárodních národopisných slavnostech v jihofrancouzském Mentonu, uprostřed sbormistr Metod Vymetal, 1938

PSPU na velvyslanectví v Paříži, 1937

PSPU s Metodem Vymetalem, 1942

Hrad Chillon u Montreaux, po vítězství v mezinárodní soutěži ve Švýcarsku, 1964

Oslava 55 let, Dům umělců (dnešní Rudolfinum), 1967

Rudolfinum, s dirigentem Rudolfem Zemanem, 1970

PSPU na Uhelném trhu v Praze, blízko naší zkušebny, 1982

PSPU na schodech Národního muzea, 1987

PSPU v Primátorském sále Obecního domu, 1992

Valdštejnská zahrada, s Ivanem Zelenkou, 2002

PSPU a Collegium Musicum, kostel sv. Mikuláše, 1995

Zájezd do Francie, 2008

Jubiléjní koncert Ivana Zelenky, 2011

Vydalo PSPU vlastním nákladem, 2012
Text o historii PSPU: Mgr. Jan Špringl
Grafický motiv: Eva Súpová
Grafická úprava: Propaganda Design
Fotografie: archiv PSPU

PSPU

Nad Šárkou 1, 160 00 Praha 6

www.pspu.cz

pspu@seznam.cz

PĚVECKÉ
SDRUŽENÍ
PRAŽSKÝCH
UČITELEK

Partneři:

Hl. m. Praha, UČPS, OSA, MČ P6

Unie
českých pěveckých sborů

